

Sygn. akt II Ca 482/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 sierpnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	Paweł Hochman
----------------	---------------

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko W. M.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 27 stycznia 2022 r. sygn. akt I C 829/21

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji na następujący:

„pozbawia wykonalności w stosunku do powódki M. B. tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy w Pabianicach w dniu 22 kwietnia 2003 roku w sprawie sygn. akt VI Nc 500/03, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Pabianicach z dnia 25 lipca 2012 roku w sprawie sygn. akt I Co 1164/12, ponad kwotę 993,55 (dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy i 55/100 złotych), z ustawowymi odsetkami od dnia 27 kwietnia 2001 roku do dnia zapłaty, a w pozostałej części oddała powództwo”;

2. zasądza od powódki M. B. na rzecz pozwanego W. M. kwotę 100,00 (sto) złotych tytułem kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Paweł Hochman

Sygn. akt II Ca 482/22

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 26 października 2021 roku przeciwko W. M., powódka - M. B. żądała częściowego (tj. ponad kwotę 993,55 zł) pozbawienia w stosunku do niej wykonalności nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego w dniu 22 kwietnia 2003 roku przez Sąd Rejonowy w Pabianicach w sprawie o sygn. akt VI Nc 500/03, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w Pabianicach z dnia 25 lipca 2012 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I Co 1164/12 przeciwko J. S., C. M. (1), M. B. i A. S., będącym spadkobiercami zmarłej dłużniczki W. S..

W uzasadnieniu powołała się na ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkowe, które powstaje z chwilą dokonania działu spadku zgodnie z art. 1034 k.c. Wskazała, że postanowieniem z dnia 2 grudnia 2011 roku

wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 481/11 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim stwierdził, że spadek po W. S. nabyli mąż - J. S. oraz dzieci - C. M. (1), M. B. i A. S., po 1/4 części każde z nich. W skład spadku po W. S. wchodziły jedynie 3/20 części spadku po jej ojcu S. T., w skład którego wchodził z kolei tylko udział we wkładzie mieszkaniowym o wartości 84.992,26 zł. W wyniku postępowania o dział spadku przeprowadzonego przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim w sprawie o sygn. akt I Ns 402/12 udział ten został w całości przyznany M. B. z obowiązkiem spłaty pozostałych spadkobierców. Tym samym, w ocenie powódki, jej odpowiedzialność za długi spadkowe po W. S. powinna być ograniczona do jej udziału w spadku, który wynosi 1/4.

Powódka wskazała również, że wyrokiem z dnia 20 listopada 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 1465/17 Sąd Rejonowy utrzymał w mocy wyrok zaoczny z dnia 20 marca 2018 roku, mocą którego pozbawił wykonalności przedmiotowy tytuł wykonawczy w stosunku do C. M. (2) i A. S..

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 7 grudnia 2021 roku, pozwany uznał powództwo w części, wnosząc o pozbawienie wykonalności przedmiotowego nakazu zapłaty w stosunku do M. B., ponad kwotę 993,55 zł, jednak wyłącznie co do należności głównej. Wniósł również o zasądzenie na jego rzecz od powódki kosztów postępowania, wskazując że nie dał powodu do wytoczenia niniejszego powództwa.

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2022 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim pozbawił wykonalności w stosunku do powódki M. B. tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy w Pabianicach w dniu 22 kwietnia 2003 roku w sprawie sygn.. akt VI Nc 500/03, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sadu Rejonowego w Pabianicach z dnia 25 lipca 2012 roku w sprawie sygn. akt I Co 1164/12 , ponad kwotę 993,55 (dziewięćset dziewięćdziesiąt trzy i 55/100 złotych) i odstąpił od obciążenia pozwanego zwrotem kosztów procesu na rzecz powódki.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 22 kwietnia 2003 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VI Nc 500/03 Sąd Rejonowy w Pabianicach, VI Wydział Grodzki zasądził na rzecz W. M. od pozwanej W. S. kwotę 3.974,21 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 27 kwietnia 2001 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 88,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2011 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 481/11, Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim stwierdził, że spadek po W. S., zmarłej w dniu 23 sierpnia 2004 roku nabyli z ustawy mąż - J. S. oraz dzieci - C. M. (1), M. B. i A. S., po 1/4 części każde z nich.

Postanowieniem z dnia 25 lipca 2012 roku, wydanym w sprawie I Co 1164/12, Sąd Rejonowy w Pabianicach nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydanemu przez tenże Sąd w dniu 22 kwietnia 2003 roku w sprawie o sygn. akt VI Nc 500/03 przeciwko J. S., C. M. (1), M. B. i A. S., jako następcom prawnym W. S..

Postanowieniem częściowym z dnia 7 maja 2012 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 402/12 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim stwierdził, że spadek po S. T. nabyli na podstawie ustawy żona - M. T. (1) oraz dzieci H. T., M. T. (2), E. K., W. S., J. T.. Postanowieniem końcowym z dnia 25 października 2013 roku Sąd Rejonowy ustalił, że przedmiotem działu spadku po S. T. i po M. T. (1) jest wkład mieszkaniowy o wartości 84.992,26 zł związany ze spółdzielczym lokatorskim prawem do lokalu mieszkalnego oraz dokonał działu spadku w ten sposób, że wkład mieszkaniowy przyznał M. B. w całości z obowiązkiem spłaty części pozostałych spadkobierców.

Wyrokiem zaocznym z dnia 20 marca 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 1465/17, utrzymanym w mocy wyrokiem z dnia 20 listopada 2018 roku, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 12 sierpnia 2019 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II Ca 297/19, Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym,

wydanego przez Sąd Rejonowy w Pabianicach w dniu 22 kwietnia 2003 roku, w sprawie o sygn. akt VI Nc 500/03, w stosunku do C. M. (1) i A. S. ponad kwotę 993,55 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że dział spadku po W. S. został w istocie dokonany postanowieniem Sądu z dnia 25 października 2013 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I Ns 402/12 w przedmiocie działu spadku po S. T. i po M. T. (1), bowiem przypadający W. S. w drodze dziedziczenia udział we wkładzie mieszkaniowym, stanowił jedyny składnik spadku po niej i został przyznany na wyłączność jej spadkobiercy - M. B..

W następstwie powyższych ustaleń Sąd Rejonowy zważył, że podstawę prawną roszczeń strony powodowej stanowi art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia. Jak przyjmuje się w orzecznictwie, powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., oparte może być na zdarzeniach o charakterze materialnoprawnym, które nastąpiły po powstaniu tytułu egzekucyjnego lub po zamknięciu rozprawy, z którymi odpowiednie przepisy wiążą skutek w postaci wygaśnięcia zobowiązania albo niemożności prowadzenia egzekucji. Podstawę faktyczną żądania stanowi natomiast okoliczność przeprowadzenia działu spadku po zmarłej W. S., które wywołało skutki materialnoprawne w postaci ograniczenia odpowiedzialności poszczególnych spadkobierców za długi spadkowe, do wysokości przysługujących im udziałów w spadku. Zgodnie bowiem z art. 1034 k.c. do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów (§1), zaś od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów (§2).

Zważywszy, że powódce przysługiwał udział w spadku po W. S. w wysokości 1/4 części, a dział spadku został bezspornie przeprowadzony, należało przyjąć, że odpowiedzialność powódki za długi spadkowe rzeczywiście powinna zostać ograniczona do wysokości przysługującego jej udziału spadkowego. Żądanie zostało uznane przez pozwanego w części dotyczącej należności głównej ponad kwotę 993,55 zł i w ocenie Sądu powództwo podlegało uwzględnieniu właśnie w tym zakresie, zaś w pozostałej części winno ulec oddaleniu. Słusznie bowiem argumentował pozwany, że pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności zgodnie z żądaniem powódki pozbawiłoby pozwanego wierzyciela możliwości dochodzenia od powódki zasądzonych odsetek.

Sąd Rejonowy wskazał, że omyłkowo zredagował sentencję wyroku w ten sposób, że pozbawił wykonalności przedmiotowy tytuł wykonawczy ponad wskazaną w pozwie kwotę, nie wskazując wyraźnie, że ograniczenie dotyczy wyłącznie należności głównej.

Wskazał, że rozstrzygnięcie o kosztach zapadło na podstawie art. 102 k.p.c. zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wprawdzie pozwany częściowo uznał powództwo i nie dał powodu do jego wytoczenia, co uzasadniałoby zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania na podstawie art. 101 k.p.c., jednakże pozwany w toku niniejszego postępowania nie poniósł jakichkolwiek kosztów, a przynajmniej okoliczności takiej nie udowodnił. W tym kontekście należy w szczególności zwrócić uwagę na fakt, że pozwany nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego, co uzasadniałoby przyznanie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Jako że pomimo uznania powództwa pozwany nadal jest stroną przegrywającą sprawę, w ocenie Sądu zasadnym było odstąpienie od obciążania go kosztami postępowania.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w zakresie pkt. 1 i wnosząc o jego zmianę w zaskarżonym zakresie i orzeczenie, że przedmiotowy tytuł wykonawczy zostaje pozbawiony wykonalności ponad kwotę 993,55 zł należności głównej.

Wniósł również o zasądzenie od strony powodowej kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniesionej apelacji pozwany wskazał, że sąd I Instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia podnosi, iż omyłkowo zrehabilitował sentencję wyroku w ten sposób, iż pozbawił wykonalności przedmiotowy tytuł wykonawczy ponad wskazaną w pozwie kwotę, nie wskazując wyraźnie, że ograniczenie dotyczy wyłącznie należności głównej.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa radcy prawnego wg norm przepisanych za II instancję wraz z odsetkami wg ustawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest uzasadniona i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

Dokonując oceny wniesionej skargi apelacyjnej w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że przewidziana w przepisie art 840 k.p.c. możliwość wniesienia powództwa opozycyjnego stanowi wyjątkowy środek prawny powalający na pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Z uwagi na okoliczność, że wskazany tytuł wykonawczy z reguły pochodzi od sądu i ma postać prawomocnego orzeczenia zawierającego normę indywidualno-konkretną ingerencja w jego treść winna być ścisła i ograniczać się tylko do tej części wskazanej normy, która z racji na zdarzenia przewidziane w przepisie art. 840 k.p.c. winna przestać obowiązywać.

W przedmiotowej sprawie powództwo przeciwegzekucyjne skierowane zostało przeciwko nakazowi zapłaty, który nakładał na powódkę obowiązek zapłaty kwoty 3.974,21 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 27 kwietnia 2001 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 88,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Żądanie pozwu obejmowało natomiast pozbawienie tego orzeczenia wykonalności ponad kwotę 993,55 zł. Przypomnieć również należy, że wskazane powództwo powódka oparła na przepisie art. 1034 § 2 k.c., domagając się ograniczenia swojej odpowiedzialności za dług spadkowy do wielkości udziału w spadku otrzymanym od wskazanej w nakazie zapłaty dłużniczki.

Tak określone roszczenie nie mogło zostać co oczywiste uwzględnione w całości. Wynika z niego bowiem, brak zgody na spełnienie wynikających z nakazu zapłaty obowiązków ponad wskazaną wyżej kwotę nie może zostać zaakceptowane w zakresie odsetek jakie należą się pozwanemu od części należności głównej, za którą odpowiada powódka.

Powyższa uwaga jawi się jako oczywista i bezsporna skoro w uzasadnieniu odpowiedzi na apelację pełnomocnik powódki podniósł, iż „odsetki są świadczeniem ubocznym i akcesoryjnym w stosunku do należności głównej a zatem należą się z mocy prawa”. Skoro pełnomocnik powódki zaprezentował takie stanowisko to jedynie z przykrością należy odnotować, że nie znalazło ono swojego przełożenia na precyzję w formułowaniu treści zgłoszonego w pozwie roszczenia i co bardziej niezrozumiale nie spowodowało w konsekwencji uznania wniesionej skargi apelacyjnej.

W uzupełnieniu powyższych uwag, Sąd Okręgowy wyjaśnia, że konieczność precyzyjnego określenia zakresu w jakim tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności, uwzględniającego rozstrzygnięcie co do losów świadczeń ubocznych (odsetek) wynika również z tego, że wskazana wyżej zasada akcesoryjności tych świadczeń doznaje w wielu przypadkach przełamania. Przykładowo, pomimo wymagalności świadczenia głównego, część roszczeń z tytułu należnych od tego świadczenia odsetek może utracić swą wymagalność chociażby z uwagi na ich przedawnienie.

Zwrócić należy uwagę również na treść przywołanego w ramach ustaleń faktycznych orzeczenia Sądu Rejonowego wydanego w sprawie opartej na tożsamej podstawie faktycznej (sygn. akt I C 1465/17), w której brak precyzyjnego określenia zakresu pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności zdaje się skutkować niemożnością dochodzenia przez pozwanego swojej wierzytelności właśnie w zakresie odsetek od kwoty, co do której nie nastąpiło pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (vide: postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 22 czerwca 2021 r. k. 152 akt sygn. I C 1465/17).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznając, że wniesiona przez pozwanego skarga apelacyjna jest uzasadniona, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. Apelacja pozwanego okazała się uzasadniona a co za tym idzie należy mu się od powódki zwrot kwoty 100 zł poniesionej tytułem opłaty.

Paweł Hochman